

Autor se jednoznačno opredjeljuje za opis gramatičke brojivosti i nebrojivosti.

(Tako se u nov kontekst smještaju i slučajevi u kojima dolazi do odstupanja od pravila da se sadržaj imenice njezinom jedninom označuje kao jedno, a množinom kao mnogo; pojmovi kojima se i sam autor u prethodnim radovima bavio kao što su *pluralia tantum*, *singularia tantum* i *zbrojina*).

Ovim sam se kratkim prikazom osvrnula samo na one aspekte monografije Mirka Petija koji su osobito zanimljivi i drukčiji u odnosu na dosadašnju literaturu. U dvadeset i jednom poglavlju, koliko ih monografija ima, (te u brojnim potpoglavljima) detaljno su i dosljedno imenovani i obrađeni mnogi novi pojmovi. Nekim se poznatim gramatičkim činjenicama pristupa na drukčiji način (predikat, subjekt, besubjektne rečenice, lične i bezlične rečenice, sintaktička dvoznačnost itd.), a i kritizira se tradicionalni sintaktički model opisa nekih pojmova. Npr. autor kritizira tradicionalna tumačenja odnosa između subjekta i predikata. Naime, u tradicionalnom su modelu u definiciju tog odnosa uneseni semantički kriteriji koji polaze od logičkih, a ne od lingvističkih pretpostavki. Autor se kritički osvrće na pojam *logičkoga subjekta* kao produkta takva tumačenja, jer se tako “u gramatički opis bez potrebe uvodi semantika osobe kao živoga bića, a zanemaruje se semantika osobe kao sadržaja gramatičke kategorije lica predikatnoga glagola”.

JEZIČNI TELEFON

(031) 283-499

djel za hrvatski jezik osječčkoga ogranka MH pokrenuo je ove godine Jezični telefon – petkom od 18 do 19 sati u prostorijama MH uz telefon dežuraju članovi Odjela i odgovaraju na

Svakako treba istaknuti korisnost *Kazala pojmova* i *Kazala imena*, koji će bitno olakšati pristup građi te monografije.

Treba napomenuti i to da monografija nije namijenjena početnicima u struci; ona traži i koncentraciju i stručnu obaviještenost. Funkcionalnost, preciznost i visok stupanj distinktivnosti Petijeve znanstvenoga diskurza nisu žrtvovani radi jednostavnijega izričaja. Autor računa s time da je recepcija rezervirana za krugove u kojima je takav tip diskurza uobičajen, a računa i s upoznatošću recepcijskoga kruga s prethodnim teorijama i stavovima o kategoriji brojivosti.

Monografija o nebrojivosti u hrvatskome jeziku dokazuje da temeljit lingvistički opis te kategorije mora uzeti u obzir sintaktičko-semantički kontekst u kojem se (ne)brojiva riječ pojavljuje. Taj pristup nije u suprotnosti s dosadašnjim teorijskim opisima kategorije brojivosti u hrvatskom jeziku, nego je to opis na drugoj razini (na sintaktičko-semantičkoj razini, za razliku od dosadašnjih pristupa koji se uglavnom zadržavaju na leksičkoj razini).

Uvedeno i dosljedno upotrebljavano novo nazivlje za semantičke oblike nebrojivosti, koji dosad nisu bili predmetom jezikoslovnih analiza, osigurava Petijevoj monografiji metodološku koherentnost i dosljednost. No iznad svega, potrebno je istaknuti znanstvenu kreativnost i originalnost u pristupu vrlo složenoj problematici. Semantički sustav brojivosti i nebrojivosti u hrvatskome jeziku ovom je monografijom znanstveno definiran!

Kristina Štrkalj Despot

jezična pitanja. Članovi su odjela osječčki fakultetski, visokoškolski i gimnazijski profesori hrvatskoga jezika: Sanda Ham, Vlasta Rišner, Irena Vodopija, Dubravka Smajić, Mirjana Smoje, Jasna Galić-Minarik, Mirjana Bogdanović, Ružica Filipović, Davor Tanocki, Mirta Bijuković.

Ako imate kakvih jezičnih dvojbi, ako ne znate kako biste što napisali ili rekli – nazovite jezični telefon (031/283-499) i dobit ćete usmeni odgovor, odmah i besplatno. Ako se na pitanje ne može odgovoriti odmah jer traži istraživanje ili dublje poniranje u jezikoslovnu literaturu, odgovor će Vas pripremljen čekati sljedećega petka ili će Vam biti odgovoreno e-poštom. Postupak je jednostavan, građanstvu koristan, a na dobrobit jezičnoj kulturi.

Jezični je telefon motiviran ponajprije činjenicom da u Hrvatskoj ne postoji savjetodavstvo te vrste, a da je tomu prijeka potreba pokazali su već prvi tjedni rada Jezičnoga telefona – sva su hrvatska sredstva javnoga priopćavanja pokazala neočekivano veliko zanimanje (i to samo u pohvalnom smislu), a petkom od 18 do 19 sati telefon ne prestaje zvoniti pa ponekad bude i dvadesetak poziva. Pozivi su iz cijele Hrvatske (ponajviše iz zagrebačkoga područja), a pitanja se odnose na našu jezičnu suvremenost, primjerice: *poštovati* ili *poštivati*, *putom* ili *putem*, *kućanice* ili *kućanice*, između *dvije države* ili *između dviju država*, kako se sklanja imenica *Masai*, *dvoje novina* ili *dvoje novine*, kako se sklanjaju imena *Bruno*, *Mario*, kako glasi instrumental jednine imenice *radio*, kaže li se *Ulica braće Radić* ili *Ulica braće Radića*, ako se kaže *općina*, zašto se ne kaže i *skupćina* (odnosno, ako je nije *opština*, zašto je *skupština*)... Mora se priznati da se na sva navedena pitanja može pronaći odgovor u normativnoj literaturi (iako ne baš uvijek jednoznačno), ali ako ste iz školskih klupa davno izišli, a jezik vam nije uža struka, ne će Vam biti jednostavno, lako i brzo snaći se u pravopisu, gramatici ili kakvom jezičnom savjetniku – jezični je telefon jednostavno i pouzdano rješenje.

Osim pitanja, česte su i kritike jezika sredstava javnoga priopćavanja, a ponajviše se kritizira upotreba tuđica i dijalekatnih oblika i naglasaka. Raznolikost pitanja i

ogorčenost kada je o tuđicama riječ, pokazuju da je Hrvatima hrvatski na srcu i više nego što bi struka mogla i pomisliti, da ona šutljiva i strpljiva većina hrvatskih govornika ima što reći o svom jeziku, da govornici uočavaju jezične pogriješke i da im smetaju, a poglavito u sredstvima javnoga priopćavanja, da žele poboljšanja i jezičnu čistoću i pravilnost u novinama, na radiju i televiziji, da su zabrinuti za sudbinu svojega jezika. Ipak, najvažnije je to da se ne ostaje na razini kritike, prigovora i pitanja, nego da ima i poprilično stvaralačkih smjernica i korisnih prijedloga, primjerice: *pakovina* zamjena za *ambalažu* ili prijedlozi o osnivanju povjerenstva koje bi neprekidno skrbilo za brzo predlaganje novih hrvatskih riječi umjesto tuđica koje neprestance ulaze u hrvatski, ali i za promicanje (javne) upotrebe već postojećih hrvatskih riječi kojima uspješno zamjenjujemo tuđice... Nije ovdje toliko bitno jesu li prijedlozi jezikoslovno (ili društveno) prihvatljivi, bitno je da prijedloga i želja za promjenom ima jer znači da postoji stvaralački, djelatni stav prema jeziku. To je bitno.

Jezični telefon nije jedini savjetodavnik u nas. Pitati možete i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (Strossmayerov trg 2, Zagreb), ali napismeno, a odgovor ćete isto tako dobiti napismeno.

Pitati možete i Jezik. Pitanja se Jeziku upućuju napismeno, poštom ili e-poštom, a odgovori su isto takvi, pisani. Odgovaramo ili osobno ili odgovor objavljujemo u Jeziku. Nastojimo odgovoriti svima, ali ponajprije odgovaramo na ona pitanja na koja se odgovor ne može pronaći u jezičnim priručnicima ili jezični priručnici ne nude jasne i jednoznačne odgovore. Ako je pak pitanje takve naravi da bi odgovor na njega bio na korist svima, dakle, od općega interesa, odgovor objavljujemo na Jezikovim stranicama.

Sanda Ham